

שבת דף קל

הבאת סכין: רבי אליעזר אומר: אם לא הביא כלי מערב שבת - מביאו בשבת מגולה. ובסכנה מכסהו על פי עדים.

הכנת הסכין: ועוד אמר רבי אליעזר: כורתים עצים לעשות פחמין לעשות (כלי) ברזל.
דעה שחולקת על ר' אליעזר: כלל אמר רבי עקיבא: כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת - אינה דוחה את השבת, (ומילה) שאי אפשר לעשותה מערב שבת - דוחה את השבת.

שאלה: איבעיא להו: טעמא דרבי אליעזר משום חבובי מצוה, או דילמא משום חשדא?
למאי נפקא מינה - לאתווי מכוסה על פי עדים

אי אמרת משום חבובי מצוה, מגולה - אין, מכוסה - לא.
אלא אי אמרת משום חשדא - אפילו מכוסה שפיר דמי.

תשובה: איתמר, אמר רבי לוי: לא אמרה רבי אליעזר אלא לחבובי מצוה.
חיזוק לתשובה: תניא נמי הכי: **מביאו מגולה, ואין מביאו מכוסה, דברי רבי אליעזר.**
עוד חיזוק מלשון במשנה: אמר רב אשי: מתניתין נמי דיקא, דקתני **ובשעת הסכנה מכסהו על פי עדים**, בסכנה - אין, שלא בסכנה - לא.

איזה עדות צריכה: תניא אידך: **מביאו מגולה ואין מביאו מכוסה, דברי רבי אליעזר. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: נוהגין היו בשעת הסכנה שהיו מביאין מכוסה על פי עדים.**
שאלה: איבעיא להו: עדים דקאמר - איהו וחד, או דילמא: הוא ותרי?
תשובה מלשון משנתנינן: תא שמע: **ובסכנה מכסהו על פי עדים,**

אי אמרת בשלמא הוא ותרי - שפיר, אלא אי אמרת הוא וחד - מאי עדים?
דחייה: שראויים להעיד במקום אחר.

ועוד אמר רבי אליעזר. תנו רבנן: **במקומו של רבי אליעזר היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל בשבת. במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב.**
מעשה באכילת עוף עם חלב: לוי איקלע לבי יוסף רישבא, קריבו ליה רישא דטוותא בחלבא, לא אכל. כי אתא לקמיה דרבי אמר ליה: אמאי לא תשמתניהו? - אמר ליה: אתריה דרבי יהודה בן בתירה הוה, ואמינא: דילמא דרש להו כרבי יוסי הגלילי. **דתנן רבי יוסי הגלילי אומר: נאמר לא תאכלו כל נבלה ונאמר לא תכשיל גבי כחלב אנו את שאסור משום נבלה - אסור לבשל בחלב, עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב - תלמוד לומר כחלב אנו - יצא עוף שאין לו חלב אם.**

סיפורים על עיר שעשה כר' אליעזר ודברים טובים שקרו להם.
עוד אמרות לגבי קיום מצוות מילה משך הדורות

משעה שקשור לשיטת ר' אליעזר: אמר רבי אבא בר רב אדא אמר רבי יצחק: פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב שבת, והביאוהו בשבת [דרך גגות ודרך חצירות] שלא ברצון רבי אליעזר. קושי על דברי רבי אבא: מתקיף לה רב יוסף: שלא ברצון רבי אליעזר? אדרבה, רבי אליעזר הוא דשרי! וכי תימא שלא ברצון רבי אליעזר - דשרי אפילו ברשות הרבים, אלא ברצון רבנן - דאסרו דרך רשות הרבים, ושרו דרך גגות דרך חצירות וקרפיות.

קושי על הקושי: ומי שרי? והתניא: **כשם שאין מביאין אותו דרך רשות הרבים - כך אין מביאין אותו לא דרך גגות ולא דרך קרפיות ולא דרך חצירות.**

הסבר רב אשי לדברי ר' אבא: שלא ברצון רבי אליעזר ומחלוקתו, אלא ברצון רבי שמעון. דתנן, רבי שמעון אומר: אחד גגות ואחד קרפיות ואחד חצירות - כולן רשות אחד הן לכלים ששבתו בתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית.

משנה עירובין פרק ט משנה א:

כל גגות העיר רשות אחת, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה, דברי רבי מאיר.
וחכמים אומרים: כל אחד ואחד רשות בפני עצמו.
רבי שמעון אומר: אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיות - רשות אחת הן לכלים ששבתו לתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית.

שאלה: בעא מיניה רבי זירא מרבי אסי: מבוי שלא נשתתפו בו, מהו לטלטל בכולו?

מי אמרינן כחצר דמי, מה חצר – או דילמא: לא דמי לחצר, דחצר אית ליה ארבע מחיצות אף על גב דלא ערבו מותר לטלטל בכולו, האי נמי - אף על גב דלא נשתתפו בו מותר לטלטל בכולו.

שתיק ולא אמר ליה ולא מידי.

זימנין אשכחיה דיתיב וקאמר (פעם אחרת שמע ר' זירא את רב אסי מספר): אמר רבי שמעון בן לקיש משום רבי יהודה הנשיא: פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב שבת, והביאוהו בשבת, והיה הדבר קשה לחכמים: היאך מניחין דברי חכמים ועושין כרבי אליעזר. חדא - דרבי אליעזר שמותי הוא, ועוד - יחיד ורבים הלכה כרבים. ואמר רבי אושעיא: שאילית את רבי יהודה הגוזר, ואמר לי: מבוי שלא נשתתפו בו הוה, ואייתוהו מהאי רישא להאי רישא.

דעה מנוגדת: אמר ליה (ר' זירא לרב אסי): סבירא ליה למר מבוי שלא נשתתפו מותר לטלטל בכולו? ואמר ליה: אין.

אמר ליה: והא זימנין בעאי מינדך ולא אמרת לי הכי! דילמא אגב שיטפך רהיט לך גמרך?
אמר ליה: אין, אגב שיטפא רהיטא לי גמרי.

דעה אחרת (בשם ר' זירא שאומר בשם רב): איתמר, אמר רבי זירא אמר רב: מבוי שלא נשתתפו בו - אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות.

פירוש דבריו: אמר אביי: הא מילתא אמרה רבי זירא ולא פירשה, עד דאתא רבה בר אבוןה ופירשה, דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוןה אמר רב:

עירבו חצירות עם בתים - אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות,

מבוי שלא נשתתפו בו - לא עירבו חצירות עם בתים - מותר לטלטל בכולו.

הסבר 1 להבדל של רב: אמר ליה רב חנינא חוזאה לרבה: מאי שנא כי עירבו חצירות עם בתים - דניתקו חצירות ונעשו בתים. ורב לטעמיה, דאמר רב: אין המבוי נותר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצרות פתוחין לתוכו. והכא, בתים איכא, חצרות - ליכא. (עירוב עושה החצרות לבית אחד ואם כן יש רק בתים שפתוחים למבוי ולא חצרות)

קושי על רב: כי לא עירבו נמי, ליחזינהו להני בתים כמאן דסתימי דמו, וחצרות - איכא, ובתים - ליכא!

תירוץ: אפשר דמבטלי ליה רשותא דכולהו לגבי חד. (יש אפשרות לכל אחד מבעלי הבתים לבטל רשותו להגיע לחצר ואם כן, החצר יהיה כולו רשות של בית אחד ואז יהיה מותר לו להוציא לחצר ואז החצר לא מספיק בין הבית לחצר ויש בית וחצר פתוח למבוי

קושי על התירוץ: סוף סוף, בית - איכא, בתים - ליכא!

תירוץ: אפשר דמצפרא ועד פלגא דיומא לגבי חד, מפלגיה דיומא ולפניא לגבי חד.

קושי על תירוץ זה: סוף סוף, בעידנא דאיתיה להאי - ליתיה להאי!

הסבר 2 להבדל של רב: אלא אמר רב אשי: מי גרם לחצרות שיאסרו - בתים, וליכא.

עירובין דף עד עמוד א

ואמר רב: הלכה כרבי שמעון, והוא שלא עירבו, אבל עירבו - גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר.